

شناسایی و اولویت‌بندی عوامل هویت دینی - ملی مؤثر در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی از دیدگاه ورزشکاران

سیدجلیل میریوسفی^۱، مریم سلاجقه^۲

۱. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه ولی عصر (ع) رفسنجان*

۲. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۰۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۵/۲۷

چکیده

هدف این پژوهش، شناسایی و تحلیل عوامل هویت دینی - ملی در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی از دیدگاه ورزشکاران استان کرمان بود. نمونه‌ای هدفمند از قهرمانان ورزشی استان کرمان در سال ۱۳۹۵ به تعداد ۲۰۵ نفر انتخاب شد. روش تحلیل داده‌ها استفاده از معادلات ساختاری، تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و مرتبه دوم بود. نتایج نشان داد که پنج عامل مرتبط با هویت دینی - ملی شامل شهرت و محبوبیت، سلامت اخلاقی، عزتمندی، میل به پیشرفت و نیز فرهنگ دینی و ارزش‌محوری هستند. افزون‌براین، گویه‌های فقدان تکبر و خودخواهی پس از موفقیت‌های ورزشی، حفظ و ارتقای جایگاه تیم‌های ملی دررتبه‌بندی‌های بین‌المللی، رعایت اخلاق حرفه‌ای در ورزش، کسب سهمیه و مدال در رویدادهای ورزشی بین‌المللی و توجه به مسائل مذهبی و اعتقادی در برنامه‌ریزی‌های کلان و خرد ورزش، به ترتیب در عامل‌های شهرت و محبوبیت، میل به پیشرفت، سلامت اخلاقی، عزتمندی و همچنین، فرهنگ دینی و ارزش‌محوری در اولویت اول قرار دارند. براساس یافته‌های این پژوهش، به هویت دینی - ملی باید به‌عنوان یک مؤلفه مهم در جهت توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی توجه شود. همچنین، رعایت هنجارهای اجتماعی برای جلوگیری از بروز خشونت و بداخلاقی در محیط‌های ورزشی می‌تواند نقش مهمی در توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی ایفا کند.

واژگان کلیدی: ورزش قهرمانی، توسعه، توسعه فرهنگی، هویت دینی - ملی

مقدمه

موضوع‌های گوناگون اجتماعی وجود دارند که شناخت و طرح هر یک از آن‌ها می‌تواند از جمله مسائل ضروری جامعه به‌شمار آید. بدون شک، گزینش و پردازش بهنگام هر یک از آن‌ها نقش بسزایی در شکوفایی ذهن اجتماعی دارد و چه‌بسا توانایی جلوگیری از لغزش‌های احتمالی اجتماعی را نیز داشته باشد. به‌نظر می‌رسد که از میان موضوع‌های متعدد اجتماعی، هویت^۱ از اولویت خاصی برای جامعه ما برخوردار باشد که می‌تواند به‌دلیل ایجاد تغییر در ساختار اجتماعی جامعه موجب بروز چالش‌هایی در جامعه شود. هویت با فرهنگ جامعه رابطه مستقیمی دارد و آن را می‌توان براساس ارزش‌ها و باورها، آداب و سنن و هنرهای فرد یا جامعه ارائه کرد. هویت سازه‌ای چندبعدی است که به‌طور اجتماعی تثبیت می‌شود و از زندگی اجتماعی روزمره مردم بیرون می‌آید (افراسیابی و خوبیاری، ۱۳۹۴، ۲). شاید بتوان گفت که هویت مهم‌ترین عنصر ایجادکننده همگنی و همبستگی اجتماعی در سطح جوامع است که طی فرایندی با ایجاد تعلق خاطر به دین و مذهب در افراد جامعه، نقش بسیار مهمی در ایجاد و شکل‌گیری هویت جمعی دارد. امروزه، هویت دینی - ملی به‌عنوان یکی از مسائل اساسی تعیین‌کننده در جهت‌گیری‌های اساسی، اجتماعی و فرهنگی کشورهای جهان به‌شمار می‌رود. در ایران نیز هویت ملی و دینی واقعیتی است که نمی‌توان به آن بی‌توجه بود. هویت دینی - ملی به‌دلیل ماهیت و محتوا یکی از مهم‌ترین ابعاد هویت است که نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در هویت‌یابی افراد جامعه دارد و به‌منزله پدیده‌ای پویا، مهم‌ترین رکن هویت فرهنگی و اجتماعی در جامعه در حال‌گذار ایران است و نقش مهمی در شکل‌دهی به هویت جوانان دارد (کلانتری، عزیزی و زاهدانی، ۱۳۸۸، ۱۲۸-۱۲۶). هویت ملی از مباحث بسیار پیچیده در علوم انسانی است که مانند هویت فردی نیازمند وجود ویژگی‌هایی است که وجه تمایز یک ملت از ملت دیگر می‌شود. هویت ملی به سه عامل وجود فرهنگ و ویژگی‌های فرهنگی، آگاهی‌داشتن از ویژگی‌های فرهنگی و احساس تعلق به یک مجموعه فرهنگی بستگی دارد (اکبری و عیوضی، ۱۳۹۲). هویت دینی نیز به‌عنوان هویت جمعی، متضمن آن سطح از دینداری است که با مای جمعی یا همان اجتماع دینی یا امت پیوند دارد. در واقع، هویت دینی نشان‌دهنده احساس تعلق به دین، جامعه دینی (مای مسلمانان) و احساس تعهد به دین و جامعه دینی است؛ از این‌رو، یکی از راه‌های گسترش توسعه فرهنگی در جوامع، شناخت باورها، میراث فرهنگی، ارزش‌های بومی و محلی و پاسخ‌گویی به سؤال‌ها درباره خود و ریشه خود باوجود هجوم انواع مظاهر غرب است که هویت دینی - ملی نقشی اساسی در این شناخت دارد؛ همان‌طور که ربانی و رستگار (۱۳۹۲) لزوم

توسعه فرهنگی را وحدت، انسجام، پیروی از قوانین و مقررات، انضباط اجتماعی، گرایش و وفاداری به عناصر و نهادهای مشترک هر اجتماع همچون سرزمین، دین و آیین، آداب و مناسک، تاریخ، زبان و ادبیات و غیره می‌دانند که این ویژگی‌ها در هویت دینی - ملی نمود یافته است. عنایت (۱۳۸۵) فرهنگ را جزو متون علمی و به معنای صفات انسانی و اخلاقی و ویژگی‌های رفتاری برگرفته از اندیشه، دانش و اعتقادات به‌کار برده است. همچنین، وی معتقد است که فرهنگ مجموعه‌ای از اندیشه‌ها و هنج‌هایی است که رفتار خاص افراد یک جامعه را از رفتار جوامع دیگر متمایز می‌کند. توسعه را نیز می‌توان هماهنگی و همسویی ابعاد کمی و کیفی شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و غیره در هر جامعه برشمرد (میریوسفی، ۱۳۹۴، ۳۹). همچنین، ملکی، هاشمیان و آقامحمدی (۱۳۹۴) آن (توسعه) را به‌عنوان فراگردی می‌دانند که با یکپارچه‌سازی کوشش‌های مردم و دولت برای بهبود اوضاع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در هر منطقه، آن‌ها را قادر به مشارکت در پیشرفت ملی می‌کند؛ بنابراین، توسعه فرهنگی به معنای اعتلا و ارتقای شئون مختلف زندگی افراد یک جامعه در راستای اهداف و مقاصد مطلوب است که بستر و زمینه مناسبی را برای تعالی و کمال آن‌ها فراهم می‌آورد. افزون‌براین، در دوره کنونی، برخورداری از زندگی آرام و صلح‌آمیز همراه با پیشرفت در همه ابعاد (اجتماعی، اقتصادی و سیاسی) و همچنین، شناخت هویت انسانی جوامع، مستلزم توجه بیش‌ازپیش به بعد فرهنگی است که امروزه به دلیل اهمیت آن به‌طور خاص به آن توجه شده است و در چهارچوب توسعه فرهنگی تجلی یافته است. توسعه فرهنگی در قالب اهمیت‌دادن به ارزش‌های دینی و ملی باید بتواند از طریق برنامه‌ریزی‌های فرهنگی و اجتماعی به نیازهای معنوی و مادی افراد جامعه خود پاسخ دهد و با اتکا به داشته‌های فرهنگ غنی ایرانی - اسلامی خود، علاوه بر حفظ هویت خویش، با بهره‌گیری از ابزار برآمده از فرهنگ جهانی در صدد جهانی‌کردن فرهنگ باشد. ورزش نیز به‌عنوان عاملی فرهنگی و پدیده‌ای اجتماعی، اهمیت خاصی در جوامع مختلف دارد. در دنیای امروز، ورزش و تربیت‌بدنی به‌عنوان یک موضوع مهم فرهنگی که مبنای بسیاری از رفتارها و الگوهای اجتماعی هستند، نقش مهمی در توسعه فرهنگی جامعه دارند (رمضانی‌نژاد، رحمانی‌نیا و برومند، ۱۳۸۹، ۱۰۵). همچنین، ورزش نقش مهمی در کسب هویت دینی - ملی و به‌تبع آن، توسعه فرهنگی دارد. در این رابطه، صالحی امیری (۱۳۹۲) دستیابی به هویت ملی را از طریق انجام فعالیت‌های اجتماعی - فرهنگی مانند ورزش معرفی کرده است. همچنین، دانلی^۱ (۲۰۱۱) ورزش را تجمعی بزرگ برای ساختن هویت ملی و ایجاد وحدت ملی

---

1. Donnelly

می‌داند. افزون‌براین، پیروزی‌های ورزشی در میدان‌های جهانی باعث افزایش غرور ملی و ارتقای هویت ملی می‌شوند؛ به‌ویژه اگر این پیروزی بر یک دشمن سیاسی یا یک رقیب پرتوان ورزشی باشد (ملکوتیان، ۱۳۸۸، ۳۰۵). هویت اعم از ملی و دینی، نقش خود را در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی از طریق تحکیم باورها و ارزش‌ها، ایجاد نظام اعتقادی، اخلاق‌مداری، احساس تعهد و مسئولیت‌پذیری، احترام به سنت‌ها و میراث فرهنگی، رعایت اصول اجتماعی نظیر قانون‌مداری، انسجام و ایجاد همبستگی بین جوامع ورزشی ایفا می‌کند (میریوسفی، ۱۳۹۴، ۶۲). باید اشاره کرد که بسیاری از پژوهشگران بر اهمیت توجه به رابطه ورزش و مسائلی چون هویت، ملی‌گرایی، جهانی‌شدن، جهان محلی شدن و غیره تأکید داشته‌اند (مک‌گری، ۲۰۱۰، ۱۶۰)؛ اما مطالعات بسیار کمی در زمینه توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی از طریق هویت دینی - ملی انجام شده‌اند. پژوهش‌های کم انجام‌شده عمدتاً به بررسی رابطه بین هویت و فرهنگ و همچنین، نقش هویت در توسعه فرهنگی پرداخته‌اند؛ برای مثال، دهشیری (۱۳۹۳) در پژوهش خود یکی از ارکان مهم توسعه فرهنگی در هر جامعه را پیشینه و غنای هویتی آن جامعه می‌داند. با توجه به اهمیتی که هویت دینی - ملی در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی دارد، مطالعاتی که این موضوع را بررسی کرده باشند، بسیار اندک هستند. شاید به تنها پژوهشی که به‌طور مستقیم در این زمینه انجام شده است، بتوان از پژوهش میر یوسفی (۱۳۹۴) نام برد. وی هویت دینی - ملی را یکی از ابعاد مؤثر در توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی معرفی کرده است. قاسمی و کشگر (۱۳۹۴) نیز در مطالعه خود شاخص‌هایی مانند پای‌بندی به اعتقادات دینی، جمع‌گرایی در مقابل فردگرایی، داشتن حسن‌خلق، پای‌بندی ورزشکاران به موازین اخلاقی، روحیه ایمان و تقویت حس احترام را که از مؤلفه‌های هویت هستند، برای توسعه فرهنگی نام بردند؛ بنابراین، با توجه به این پژوهش‌های اندک می‌توان استدلال کرد که موضوع‌ها و مسائل مهم هویت دینی - ملی مؤثر در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی در کشور، از جمله هنجارها، ارزش‌ها، نمادها، باورها و غیره و همچنین، ارائه و معرفی شاخص‌های هویتی (دینی - ملی) برای توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی کمتر مورد توجه پژوهشگران، نهادهای آموزشی و پژوهشی و نهادهای سیاست‌گذاری قرار گرفته‌اند؛ از این‌رو، ضرورت دارد که نخبگان جامعه و متخصصان جامعه‌شناسی با برنامه‌ریزی‌های گسترده فرهنگی برای نسل جوان، در جهت توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی، از طریق هویت دینی - ملی گام‌های مؤثری بردارند؛ زیرا، در عصر حاضر، ورزش قهرمانی به پدیده‌ای پیچیده تبدیل شده است که موفقیت آن می‌تواند بر همه ابعاد سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تأثیرگذار باشد و نیز تحت‌تأثیر این عوامل قرار گیرد. افزون‌براین، بروز

ناهنجاری‌هایی گوناگون در ورزش موجب شده است که پدیده مقدسی به نام ورزش قهرمانی که با رعایت مقررات، خصایل نیک‌مردانگی و فضایل اخلاقی همراه است، امروزه به دلیل وجود برخی از رذایل اخلاقی در حال غرق شدن در منجلاب بی‌اخلاقی‌ها قرار گیرد. در ایران نیز ظهور بی‌اخلاقی‌ها در میادین مختلف ورزش قهرمانی مانند فوتبال، به امری طبیعی و کاملاً عادی تبدیل شده است که از آن جمله می‌توان به رعایت نکردن بازی جوانمردانه، دوپینگ و استفاده از مواد نیروزا، ورود غیرمجاز دلالان به خرید و فروش بازیکنان و مربیان، بروز رفتارهای ناشایست و همچنین، رعایت نکردن حجب و حیا توسط بازیکنان، مربیان، تماشاگران و غیره اشاره کرد (سلیمی، سلطان حسینی و موسوی، ۱۳۹۲، ۱۱)؛ بنابراین، بدون دستیابی به توسعه فرهنگی اختلال جدی در فرایند توسعه ورزش قهرمانی پدید خواهد آمد. بی‌تردید، توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی در حفظ باورها و آرمان‌های اساسی که همان هویت‌بخشی است، اهمیت بسزایی دارد؛ زیرا، تقویت و تحکیم باورهای اعتقادی به میزان زیادی کسب درآمدهای حرام، غرور و خودبرتربینی، ارتکاب حرکات خلاف شرع و عرف، تبانی و موارد متعدد دیگر را کاهش می‌دهد (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۲، ۱۸). همچنین، حاکم‌بودن دیدگاه‌های مادی از جمله نتیجه‌گرایی صرف، عقد قراردادهای کلان با ورزشکاران، دورشدن بازیکنان شاخص و قهرمانان از معنویت و تسخیر روح ورزش با ارزش‌های کاذب، توسعه رشته‌های متنوع ورزشی به‌ویژه ورود رشته‌های ورزشی از کشورهای دیگر با فرهنگ‌های خاص خود که با برخی از ارزش‌های فرهنگی ما سازگار نبوده‌اند و موجب بروز ناهنجاری‌هایی در ورزش قهرمانی شده‌اند، ضرورت توجه به نقش هویت دینی - ملی در ورزش به‌ویژه ورزش قهرمانی را دو چندان کرده است؛ بنابراین، آنچه در این پژوهش به آن توجه شده است، بررسی هویت دینی - ملی، مؤلفه‌های آن و نقش آن‌ها در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی ورزشکاران استان کرمان است.

روش‌شناسی پژوهش

برای دستیابی به هدف پژوهش، از روش پژوهش ترکیبی استفاده شد. در مرحله اول پژوهش (بخش کیفی)، با بررسی کتب و مقاله‌های متعدد علمی و اسناد بالادستی مانند سند راهبردی شاخص‌های فرهنگی نقشه مهندسی فرهنگی کشور، نظام‌نامه جامع فرهنگ ورزش و تربیت بدنی، منشور فرهنگی ورزش و غیره، پرسش‌نامه اولیه ۷۰ گویه‌ای تدوین شد. سپس، پرسش‌نامه یادشده در اختیار ۱۰ نفر از اساتید صاحب‌نظر و ورزشکاران مدال‌آور در سطح ملی قرار گرفت تا در مورد روایی صوری و محتوایی گویه‌ها، میزان اهمیت و نیز تناسب هریک از آن‌ها با توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی

اعلام نظر کنند. پس از انجام اصلاحات، پرسش‌نامه نهایی ۴۸ سؤالی با مقیاس پنج‌ارزشی لیکرت (از خیلی مهم تا بی‌اهمیت) آماده شد. پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب همبستگی آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/94$) برآورد شد. در مرحله دوم پژوهش (بخش کمی)، ۲۰۵ شرکت‌کننده (قهرمانان ورزشی استان کرمان) به پرسش‌نامه طراحی شده در مرحله اول پژوهش پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار اس.پی.اس.اس.^۱ نسخه ۲۱ تحلیل عاملی اکتشافی شدند و پس از تعیین گویه‌های هر عامل، با استفاده از نرم‌افزار لیزرل^۲ نسخه ۸/۵ تحلیل عاملی تأییدی روی آن‌ها انجام شد.

نتایج

براساس اطلاعات جمعیت‌شناختی در جدول شماره یک، بیشتر پاسخ‌گویان در دامنه سنی ۲۱-۲۵ سال بودند. همچنین، براساس میزان تحصیلات، مدرک کارشناسی بالاترین درصد را داشت و بیشتر پاسخ‌گویان نیز عنوان قهرمانی استان را داشتند.

جدول ۱- توصیف ویژگی‌های فردی پاسخ‌گویان

متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۱۲۷
	زن	۷۸
سن	۱۵-۲۵	۱۲۳
	۲۶-۳۰	۶۸
	بالای ۳۰ سال	۱۴
تحصیلات	دیپلم	۱۶
	کاردانی	۴۴
	کارشناسی	۱۳۴
	کارشناسی‌ارشد و دکتری	۱۰
قهرمانی	استانی	۱۷۸
	کشوری	۲۳
	آسیایی	۲
	جهانی	۲

1. Statistical Package for Social Sciences (SPSS)

2. Lisrel

اطلاعات جدول شماره دو نشان داد که در سطوح قهرمانی استان، آسیا و جهان، بیشترین میانگین مربوط به عامل فرهنگ دینی و ارزش‌محوری به ترتیب با میانگین ۲/۱۱، ۲/۴۱ و ۱/۹۵ بود و در سطح کشوری، بیشترین میانگین مربوط به عامل شهرت و محبوبیت با میانگین ۲/۰۹ بود. همچنین، کمترین میانگین در سطوح قهرمانی استان، کشور و جهان مربوط به عامل سلامت اخلاقی به ترتیب با میانگین ۱/۶۹، ۱/۷۲ و ۱/۳ و در سطح قهرمانی آسیا مربوط به عامل میل به پیشرفت با میانگین ۱/۴۰ بود.

جدول ۲- توصیف عوامل هویت دینی - ملی برحسب سطح قهرمانی

قهرمانی	متغیر	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
استان	فرهنگ دینی و ارزش‌محوری	۱۷۸	۱/۱۷	۳/۵۸	۲/۱۱	۰/۳۶
	عزتمندی	۱۷۸	۱	۳/۵۷	۱/۸۸	۰/۴۷
	سلامت اخلاقی	۱۷۸	۱/۰۸	۳/۳۰	۱/۶۹	۰/۳۳
	شهرت و محبوبیت	۱۷۸	۱/۱۷	۳/۶۷	۱/۹۲	۰/۴۴
	میل به پیشرفت	۱۷۸	۱/۱	۴	۱/۸۴	۰/۴۴
کشور	فرهنگ دینی و ارزش‌محوری	۲۳	۱/۰۸	۳/۵	۲/۰۷	۰/۶۰
	عزتمندی	۲۳	۱	۳/۱۴	۱/۹۵	۰/۵۳
	سلامت اخلاقی	۲۳	۱	۵	۱/۷۲	۰/۸۰
	شهرت و محبوبیت	۲۳	۱	۵	۲/۰۹	۰/۹۰
	میل به پیشرفت	۲۳	۱	۴/۸	۱/۸۱	۰/۸۲
آسیا	فرهنگ دینی و ارزش‌محوری	۲	۲/۴۲	۲/۴۲	۲/۴۱	۰/۰۰۰
	عزتمندی	۲	۲	۲/۱۴	۲/۰۷	۰/۱۰
	سلامت اخلاقی	۲	۱/۳۱	۱/۵۴	۱/۴۲	۰/۱۶
	شهرت و محبوبیت	۲	۱/۱۷	۲	۱/۵۸	۰/۵۸
	میل به پیشرفت	۲	۱/۲۰	۱/۶	۱/۴	۰/۲۸
جهان	فرهنگ دینی و ارزش‌محوری	۲	۱/۵۰	۲/۴۲	۱/۹۵	۰/۶۴
	عزتمندی	۲	۱/۱۴	۲	۱/۵۷	۰/۶۰
	سلامت اخلاقی	۲	۱/۰۸	۱/۵۴	۱/۳	۰/۳۲
	شهرت و محبوبیت	۲	۱/۶۷	۲	۱/۸۳	۰/۲۳
	میل به پیشرفت	۲	۱/۴۰	۱/۶	۱/۵	۰/۱۴

در این پژوهش، از روش تحلیل عاملی اکتشافی (روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی) برای تعیین عامل‌های مؤثر در هویت دینی- ملی استفاده شد که براساس آن، فرهنگ دینی و ارزش‌محوری، عزتمندی، سلامت اخلاقی، شهرت و محبوبیت و میل به پیشرفت، به‌عنوان پنج عامل مرتبط با هویت دینی- ملی شناسایی شدند که در توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی نقش دارند. نتایج آزمون بارتلت در جدول شماره دو نشان می‌دهد که استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی برای پرسش‌نامه پژوهش مناسب است و عامل‌های ساخته‌شده از اعتبار لازم برخوردارند. نتایج آزمون کایزر- میر- اکلین^۱ نیز نشان می‌دهد که تعداد نمونه‌ها برای تحلیل عاملی کفایت دارند.

جدول ۳- نتایج آزمون کایزر- میر- اکلین و بارتلت در تحلیل عاملی اکتشافی

آزمون کروییت بارتلت			کایزر- میر- اکلین
سطح معناداری	درجه آزادی	خی دو	
۰/۰۰۱	۴۵	۲۰۷/۷۵۴	۰/۷۴۷

در تحلیل عاملی اکتشافی مؤلفه هویت دینی- ملی، گویه‌های پرهیز از تمسک به مسائل خرافی مانند جادو و جمل برای کسب موفقیت ورزشی در پوشش دستوره‌های به‌ظاهر شرعی و عرفی، حفظ روحیه امیدواری و پرهیز از یأس در رقابت‌های حساس، افتخار به ایرانی‌بودن در میادین مختلف ورزشی بین‌المللی، شناخت ارزش‌های مشترک (سرزمین، منافع ملی، زبان و ادبیات فارسی، مسلمان‌بودن و غیره)، ترویج روحیه پهلوانی و جوانمردی در ورزش، تبلیغ در خصوص رعایت حقوق و جایگاه ورزشکاران، مقاومت و پایداری در برابر موقعیت‌ها و چالش‌های متضاد با فرهنگ دینی- ملی، تخصص‌گرایی و شایسته‌سالاری در دستگاه ورزش کشور، مشارکت و همکاری با انجمن‌های مردم‌نهاد و خیریه و همچنین، استقبال از و حضور در آیین‌ها و مراسم‌های ملی- مذهبی، به‌دلیل بار عاملی کمتر از بار مینا (۰/۴۰) از فرایند تحلیل خارج شدند. میزان ثبات درونی یا پایایی نیز با استفاده از آلفای کرونباخ برای عامل فرهنگ دینی و ارزش‌محوری برابر با ۰/۷۷، عامل عزتمندی برابر با ۰/۷۴، عامل سلامت اخلاقی برابر با ۰/۹۳، عامل شهرت و محبوبیت برابر با ۰/۸۶، عامل میل به پیشرفت برابر با ۰/۹۵ و برای بعد هویت دینی- ملی برابر با ۰/۹۳ به‌دست آمد. در جدول شماره چهار، گویه‌های مربوط به هر عامل از دیدگاه پاسخ‌دهندگان (میانگین و انحراف استاندارد) و بار عاملی مربوط به هر گویه در عامل مربوط گزارش شده است.

1. Kaiser- Meyer-Oklin Measure of Sampling Adequacy

براساس اطلاعات جدول شماره چهار، رعایت اخلاق حرفه‌ای در ورزش از اولویت‌های مبحث سلامت اخلاقی بود. در عامل شهرت و محبوبیت، نداشتن تکبر و خودخواهی پس از موفقیت‌های ورزشی در اولویت بالایی قرار گرفت و با داشتن بیشترین میانگین به‌عنوان مهم‌ترین گویه در این بخش شناخته شد. حفظ و ارتقای جایگاه تیم‌های ملی در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی به‌عنوان مهم‌ترین گویه عامل میل به پیشرفت بود. در عامل فرهنگ دینی و ارزش‌محوری، توجه به مسائل مذهبی و اعتقادی در برنامه‌ریزی‌های کلان و خرد ورزش در اولویت بالایی قرار گرفت و با داشتن بیشترین میانگین به‌عنوان مهم‌ترین گویه در این بخش شناخته شد. همچنین، کسب سهمیه و مدال در رویدادهای ورزشی بین‌المللی از مهم‌ترین گویه‌های عامل عزتمندی بود.

جدول ۴- عامل‌ها و گویه‌های مؤلفه هویت دینی - ملی

عامل	اولویت در عامل	گویه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	بار عاملی
سلامت اخلاقی	۱	رعایت اخلاق حرفه‌ای در ورزش	۴/۵۵	۰/۱۶۶	۰/۷۶۲
	۲	تقویت مبانی اخلاقی با برگزاری دوره‌های آموزشی اخلاق ورزشی	۴/۳۲	۰/۱۹۳	۰/۷۳۰
	۳	پرهیز از زدوبندهای غیراخلاقی یا تبانی در ورزش	۳/۹۴	۰/۱۷۶	۰/۷۱۰
	۴	پرهیز از خشونت، بداخلاقی و فحاشی در میادین و رقابت‌های ورزشی	۳/۸۶	۰/۱۸۲	۰/۷۱۴
	۵	تقویت مبانی اخلاقی با برگزاری دوره‌های آموزشی اخلاق ورزشی	۳/۸۴	۰/۱۹۱	۰/۶۵۷
	۶	مبارزه با فساد در ورزش	۳/۸۱	۰/۱۸۴	۰/۶۷۶
	۷	حضور منظم در جلسات تمرین تیم	۳/۷۹	۰/۱۸۶	۰/۶۶۸
	۸	درستکاری و مسئولیت‌پذیری در پست ورزشی (ورزشکاران- مربیان، و غیره)	۳/۶۳	۰/۱۸۵	۰/۶۶۴
	۹	اطاعت از تمامی قوانین رشته ورزشی خود	۳/۶۲	۰/۱۷۸	۰/۶۹۲
	۱۰	رعایت الگوهای دینی- ملی در رفتار و گفتار	۳/۴۴	۰/۱۶۲	۰/۶۰۱
	۱۱	پرهیز از مصرف مواد نیروزا (دوپینگ در ورزش)	۳/۴۳	۰/۱۹۳	۰/۶۲۵
	۱۲	اعتقاد به بازی جوانمردانه	۳/۳۵	۰/۱۹۶	۰/۶۴۷
	۱۳	میل نداشتن به جاه‌طلبی ورزشی از طریق تخریب دیگران	۳/۳۴	۰/۱۶۰	۰/۵۶۴

ادامه جدول ۴- عامل‌ها و گویه‌های مؤلفه هویت دینی- ملی

عامل	اولویت در عامل	گویه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	بار عاملی
قهرمانی و مدیریت ورزشی	۱	نداشتن تکبر و خودخواهی پس از موفقیت‌های ورزشی	۴/۶۹	۰/۹۴	۰/۷۰۲
	۲	پیروی از قهرمانان ملی- مذهبی در ورزش	۴/۳۶	۰/۹۸	۰/۶۷۶
	۳	گسترش روابط عمومی و رسانه‌ای هیئت‌های موفق ورزشی	۴/۱۸	۰/۶۷	۰/۶۸۶
	۴	شرکت در فعالیتهای فرهنگی- ورزشی همگانی و عمومی	۳/۸۶	۰/۶۹	۰/۶۰۳
	۵	پایبندی به ارزش‌ها و سنت‌های ملی- مذهبی	۳/۷	۰/۶۳	۰/۶۲۲
	۶	عضویت در انجمن‌ها و مجامع بین‌المللی ورزشی	۳/۶۹	۰/۹۶	۰/۶۵۷
میل به پیشرفت	۱	حفظ و ارتقای جایگاه تیم‌های ملی در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی	۴/۶۹	۰/۹۴	۰/۶۷۹
	۲	ترویج و توسعه ورزش‌های اصیل و ریشه‌دار ملی	۴/۰۴	۰/۶۳	۰/۶۸۷
	۳	افزایش تعداد جمعیت ورزشی قهرمانی	۳/۸۹	۰/۹۹	۰/۶۵۷
	۴	ارتقای توانمندی‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ورزش	۳/۸۴	۰/۹۹	۰/۷۵۲
	۵	ترویج ورزش‌های بومی ایران در منطقه، آسیا و جهان	۳/۸۲	۰/۶۰	۰/۶۷۴
	۶	میزبانی و برگزاری رویدادهای مهم ورزشی در کشور	۳/۸۲	۰/۶۶	۰/۶۵۶
	۷	ترویج و توسعه ورزش در مساجد و پایگاه‌های مذهبی	۳/۷۱	۰/۹۹	۰/۶۴۰
	۸	تلاش در جهت ارتقای جایگاه ورزش در جامعه با استفاده از رسانه	۳/۵۶	۰/۷۹	۰/۶۴۸
	۹	معرفی مفاخر و پهلوانان ورزش ایران به جامعه (ملی و بین‌المللی)	۳/۵۵	۰/۶۵	۰/۶۵۲
	۱۰	توانمندسازی روانی- جسمانی ورزشکاران	۳/۵۴	۰/۶۳	۰/۵۹۵
فرهنگ دینی و ارزش‌محوری	۱	توجه به مسائل مذهبی و اعتقادی در برنامه‌ریزی‌های کلان و خرد ورزش	۴/۰۴	۰/۶۹	۰/۶۸۳
	۲	تعلق خاطر به نمادها و اسطوره‌های ملی	۳/۷۲	۰/۷۶	۰/۶۵۷
	۳	استفاده از سبک معماری ایرانی- اسلامی در طراحی و ساخت اماکن ورزشی	۳/۵۷	۰/۶۹	۰/۶۷۷
	۴	عمل به اعتقادات و باورهای دینی- مذهبی در انجام فعالیت‌ها	۳/۵۳	۰/۶۹	۰/۶۳۵
	۵	حمایت مادی و معنوی از قهرمانان مدال‌آور در حین و بعد از دوران قهرمانی	۳/۴۳	۰/۹۹	۰/۶۵۳
	۶	تعریف و راه‌اندازی نشان‌های ملی- اسلامی به‌عنوان جایزه در ورزش	۳/۴۲	۰/۸۹	۰/۶۸۰

ادامه جدول ۴- عامل‌ها و گویه‌های مؤلفه هویت دینی - ملی

عامل	اولویت در عامل	گویه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	بار عاملی
فرهنگ دینی و ارزش محوری	۷	ارائه بهینه خدمات تخصصی به ورزشکاران (اعتقادی و غیره)	۳/۳۷	۰/۶۶	۰/۶۳۴
	۸	استفاده از مضامین، پیام‌ها و نمادهای دینی در میداين و اماکن ورزشی	۳/۳۶	۰/۸۲	۰/۶۱۵
	۹	به‌کارگیری نمادها و نشانه‌های ایرانی - اسلامی	۳/۳۱	۰/۶۴	۰/۶۲۴
	۱۰	رواج‌نداشتن ظاهرگرایی و مقدس‌مآبی در ورزش	۳/۳	۰/۸۴	۰/۶۰۴
	۱۱	موفقیت ورزشی ورزشکاران در میداين مختلف ملی و بین‌المللی	۳/۱۶	۰/۸۸	۰/۵۱۶
	۱۲	اعتقاد به دعا و نیایش قبل از حضور در میدان مسابقه	۳/۰۹	۰/۶۳	۰/۵۸۵
عزت‌مندی	۱	کسب سهمیه و مدال در رویدادهای ورزشی بین‌المللی	۳/۹۹	۰/۹۴	۰/۷۵۶
	۲	مذمت روحیه خودمطلق‌بینی در بین ورزشکاران	۳/۹۱	۰/۶۴	۰/۶۵۹
	۳	توجه به ارزشمندی و عزت‌نفس ورزشکاران	۳/۸۳	۰/۶۳	۰/۶۶۸
	۴	روحیه خودباوری ملی و فقدان خودباختگی به فرهنگ غرب در جامعه ورزش	۳/۸۱	۰/۶۶	۰/۷۲۹
	۵	برخورد قانونمند با موقعیت‌ها و چالش‌های متضاد با فرهنگ دینی - ملی	۳/۶۲	۰/۶۲	۰/۶۵۱
	۶	موفقیت تیم‌های ملی در تمامی مسابقه‌های بین‌المللی	۳/۲۴	۰/۶۴۱	۰/۶۷
	۷	اولویت منافع ملی (عمومی) بر منافع فردی، خانوادگی و قومی	۳/۱۳	۰/۷۱	۰/۶۱۵

طبق جدول شماره پنج نتایج آزمون فریدمن (۱۱۶/۸۷۷ = آماره فریدمن، $0/0001 <$ سطح معناداری) برای اولویت‌بندی عوامل پنج‌گانه هویت دینی - ملی مؤثر در توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی نشان داد که عامل شهرت و محبوبیت با میانگین رتبه ۳/۵۸ در اولویت اول قرار گرفت. عامل‌های فرهنگ دینی و ارزش‌محوری با میانگین رتبه ۳/۵۵، عزت‌مندی با میانگین رتبه ۲/۹۶، میل به پیشرفت با میانگین رتبه ۲/۷۶ و سلامت اخلاقی با میانگین رتبه ۲/۱۵، به‌ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند.

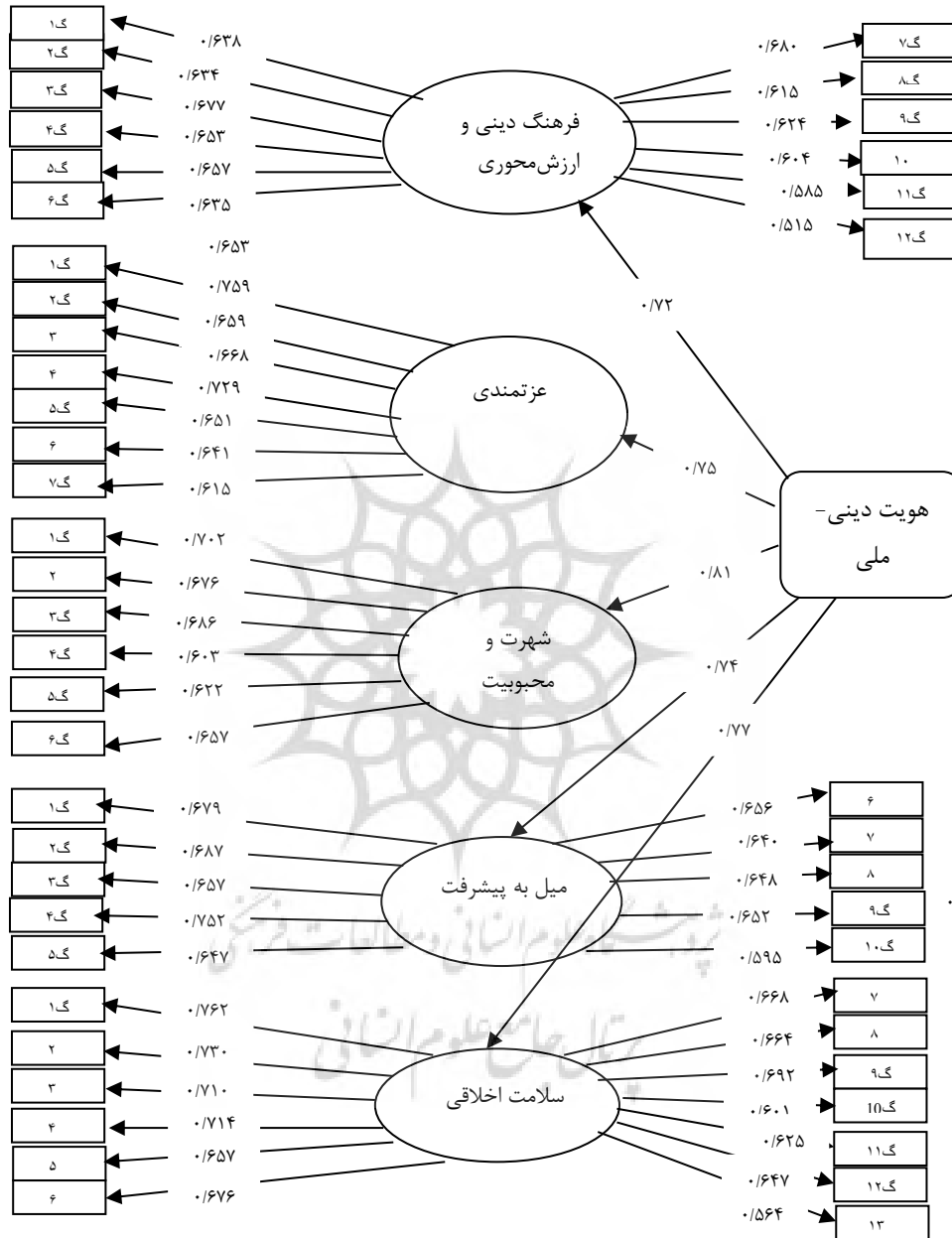
جدول ۵- اولویت بندی عوامل پنج گانه هویت دینی - ملی مؤثر در توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی

عوامل	میانگین رتبه
شهرت و محبوبیت	۳/۵۸
فرهنگ دینی و ارزش محوری	۳/۵۵
عزتمندی	۲/۹۶
میل به پیشرفت	۲/۷۶
سلامت اخلاقی	۲/۱۵

پس از تحلیل عاملی اکتشافی و شناسایی عامل‌های مربوط به هویت دینی - ملی، از روش مدل سازی معادلات ساختاری برای تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و مرتبه دوم و در نهایت، ارائه الگو استفاده شد (شکل شماره یک).

جدول ۶- شاخص های برازش الگوی تأثیر هویت دینی - ملی بر توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی

شاخص های برازش	مقادیر مشاهده شده
مجذورخی	۵۰۳/۸۲
درجه آزادی	۲۰۴
سطح معناداری	۰/۰۰۱
نسبت مجذورخی به درجه آزادی	۲/۴۶
شاخص نکویی برازش	۰/۸۶
شاخص نکویی برازش تطبیقی	۰/۸۴
ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب	۰/۰۹
شاخص برازش هنجار شده	۰/۹۶
شاخص برازش تطبیقی	۰/۹۲

شکل ۱- الگوی تأثیر هویت دینی - ملی بر توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی

بحث و نتیجه‌گیری

هویت، موجب شناسایی و تمایز افراد از یکدیگر در جامعه می‌شود و مؤلفه‌هایی مانند اعتقادات، ارزش‌ها، آداب و رسوم، نژاد و غیره که فرهنگ یک جامعه را تشکیل می‌دهند، به‌مرور زمان به هویت آن جامعه تبدیل می‌شوند. پارسونز^۱ نیز هویت را جزئی از نظام شخصیت انسان و جامعه و در نتیجه، نظام اجتماعی و فرهنگی می‌داند (میریوسفی، ۱۳۹۴، ۵۸). هویت به دو بخش فردی و اجتماعی تقسیم می‌شود. هویت اجتماعی شامل هویت دینی و هویت ملی است. هویت دینی به‌معنای عضویت در یک گروه مذهبی و پذیرش نظام‌های باوری، تأیید ارزش‌های دینی و تعهد به گروه مذهبی تعریف می‌شود و به‌طور کلی، متعهدبودن به دین و گرایش‌های دینی است. این تقید یکی از مهم‌ترین عناصر ایجادکننده همبستگی اجتماعی در سطح جوامع است. هویت ملی نیز نوعی احساس تعلق و دلبستگی به آمل، آرمان‌ها، مناسبات و روابط در یک جامعه است که باعث نزدیکی افراد جامعه به یکدیگر می‌شود؛ به‌طوری‌که باعث پاسخ‌گویی آگاهانه یک ملت به پرسش‌هایی مانند تعلق، خاستگاه، حوزه تمدنی، جایگاه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن ملت می‌شود؛ بنابراین، هویت باعث ایجاد وحدت، انسجام، پیروی از قوانین و مقررات، انضباط اجتماعی، وفاداری به عناصر و نهادهای مشترک مانند سرزمین، دین، آیین، آداب، ادیان و تاریخ می‌شود که بخشی از مؤلفه‌های توسعه فرهنگی پژوهش حاضر هستند.

نتایج نشان داد که پنج عامل فرهنگ دینی و ارزش‌محوری، شهرت و محبوبیت، سلامت اخلاقی، عزتمندی و میل به پیشرفت، هویت دینی- ملی را تبیین می‌کنند. در عامل فرهنگ دینی و ارزش‌محوری، گویه‌های مهمی چون توجه به مسائل مذهبی و اعتقادی در برنامه‌ریزی‌های کلان و خرد ورزش، ارائه بهینه خدمات تخصصی به ورزشکاران (اعتقادی و غیره)، استفاده از سبک معماری ایرانی- اسلامی در طراحی و ساخت اماکن ورزشی، حمایت مادی و معنوی از قهرمانان مدال‌آور در حین و بعد از دوران قهرمانی، تعلق خاطر به نمادها و اسطوره‌های ملی، عمل به اعتقادات و باورهای دینی- مذهبی در انجام فعالیت‌ها، تعریف و راه‌اندازی نشان‌های ملی- اسلامی به‌عنوان جایزه در ورزش، استفاده از مضامین، پیام‌ها و نمادهای دینی در میادین و اماکن ورزشی، به‌کارگیری نمادها و نشانه‌های ایرانی- اسلامی، رواج‌نداشتن ظاهرگرایی و مقدس‌مآبی در ورزش، موفقیت ورزشی ورزشکاران در میادین مختلف ملی و بین‌المللی و اعتقاد به دعا و نیایش قبل از حضور در میدان مسابقه، از یافته‌های پژوهش حاضر هستند که عامل ذکرشده را تبیین می‌کنند. در همین رابطه، جهرمی (۱۳۹۰)، احمدزاده، موسوی و دوستی (۱۳۹۳)، عبدی و گودرزی (۱۳۹۳) و میریوسفی (۱۳۹۴) در پژوهش‌های خود استفاده از مضامین، پیام‌ها و نمادهای دینی در میادین و

---

1. Parsons

اماکن ورزشی، استفاده از سبک معماری ایرانی - اسلامی در طراحی و ساخت اماکن ورزشی، تقویت حس احترام، درونی‌شدن ارزش‌ها و اعتمادبه‌نفس، احترام به پرچم و سرود جمهوری اسلامی در میادین ورزشی، وجود روحیه امر به معروف و نهی از منکر در ورزش، رعایت پوشش و ظاهر و حفظ شأن ایرانی - اسلامی در رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی، ترویج روحیه پهلوانی و جوانمردی در ورزش، میراث فرهنگی مشترک در بین شهروندان، سنت‌ها، اسطوره‌ها، نشانه‌ها و آیین‌ها، آداب و رسوم و هنرهای بومی و ملی و شناخت انسان، رعایت اصول دینی و ایستادن در برابر بی‌عدالتی، حفظ روحیه امیدواری و توکل، توجه به مسائل مذهبی و اعتقادی، افتخار به پرچم، سرزمین و منافع ملی و دین را برای تقویت مؤلفه‌های فرهنگی هویت دینی - ملی بیان کرده‌اند که با نتایج پژوهش حاضر هم‌خوانی دارند. همچنین، احمدزاده و همکاران (۱۳۹۳) پوشش و آرایش نامناسب ورزشکاران و رواج خال‌کوبی و کم‌رنگ‌شدن معنویت بین ورزشکاران را از عوامل کاهش هویت دینی - ملی بیان کرده‌اند. افزون‌براین، حرکت به سمت زندگی نوین (مصرف‌گرایی و فرهنگ عامه‌پسند) موجب یکسان‌سازی فرهنگ‌های محلی و ادغام آن‌ها در فرهنگ جهانی می‌شود و امروزه شاهد هستیم که در ایران نیز به تدریج الگوهای برای زندگی انتخاب می‌شوند که خارج از محدوده و چهارچوب شیوه زندگی سالم، ارزش‌ها و فرهنگ دینی هستند که می‌توانند بحران هویتی (دینی - ملی) به دنبال داشته باشند. در برخی از ورزش‌ها نیز این نوع مصرف‌گرایی به سبک غربی که مغایر با فرهنگ، میراث و اعتقادات مذهبی جامعه است، مشاهده می‌شود. ابراهیمی، جانعلی‌زاده چوب‌بستی و بولاغی (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود به این امر پرداخته‌اند و اشاره کرده‌اند که با تمایل به سبک زندگی مدرن و گرایش به سمت مصرف‌گرایی، به تدریج افراد از توجه کامل به ارزش‌های دینی و اسلامی در رفتار، فعالیت‌ها و زندگی روزمره خود فاصله می‌گیرند.

عامل دوم مؤلفه هویت دینی - ملی، شهرت و محبوبیت بود که گویه‌های نداشتن تکبر و خودخواهی پس از کسب موفقیت‌های ورزشی، پیروی از قهرمانان ملی - مذهبی در ورزش، گسترش روابط عمومی و رسانه‌ای هیئت‌های موفق ورزشی، شرکت در فعالیت‌های فرهنگی - ورزشی همگانی و عمومی، پای‌بندی به ارزش‌ها و سنت‌های ملی - مذهبی و عضویت در انجمن‌ها و مجامع بین‌المللی ورزشی این عامل را تبیین می‌کنند. احمدزاده و همکاران (۱۳۹۳) نیز مشکلات اخلاقی و اعتیاد ورزشکاران، استفاده از شعارهای نامناسب و رواج فحاشی در ورزش را موجب کاهش محبوبیت در ورزش می‌دانند. تاج‌بخش (۱۳۹۳) و میریوسفی (۱۳۹۴) نداشتن تکبر و خودخواهی پس از کسب موفقیت‌های ورزشی، پیروی از قهرمانان ملی - مذهبی در ورزش و پرهیز از خشونت، بداخلاقی و فحاشی در میادین و رقابت‌های ورزشی، الگوپذیری یا همسان‌سازی از طریق اجرای طرح سیمای پهلوان که همان آشنایی با پهلوانان، قهرمانان اخلاق‌مدار و شهدای ورزشکار، عفو و گذشت، صداقت

و راست‌گویی، پرهیز از غرور، دوری از خشم، تواضع و فروتنی، مدارا با رقیب، ایثار و از خودگذشتگی است، برای این عامل معرفی کرده‌اند که با یافته‌های پژوهش حاضر همخوانی دارند. شایان ذکر است که واقعیت‌های موجود در صحنه ورزش به‌ویژه ورزش قهرمانی همچون عقد قراردادهای کلان با ورزشکاران، رقابت باشگاه‌ها در جذب بازیکنان شاخص از نظر فنی بدون توجه به قابلیت‌های رفتاری آن‌ها، بهره‌برداری از ورزش به‌عنوان یک صنعت و تبلیغات تجاری و تسخیر روح ورزش با ارزش‌های کاذب که زمینه تضعیف شهرت و محبوبیت ورزشکاران را به‌دنبال دارد، می‌تواند از طریق تأثیرگذاری هویت دینی- ملی بر توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی مرتفع شود.

در پژوهش حاضر، گویه‌های رعایت اخلاق حرفه‌ای در ورزش، تقویت مبانی اخلاقی با برگزاری دوره‌های آموزشی اخلاق ورزشی، پرهیز از زدوبندهای غیراخلاقی یا تبانی در ورزش، پرهیز از خشونت، بداخلاقی و فحاشی در میادین و رقابت‌های ورزشی، تقویت مبانی اخلاقی با برگزاری دوره‌های آموزشی اخلاق ورزشی، مبارزه با فساد در ورزش، حضور منظم در جلسات تمرین تیم، درست‌کاری و مسئولیت‌پذیری در جایگاه ورزشی (ورزشکاران، مربیان، مقامات اجرایی و غیره)، اطاعت از تمامی قوانین رشته ورزشی خود، رعایت الگوهای دینی- ملی در رفتار و گفتار، پرهیز از مصرف مواد نپروزا (دوپینگ در ورزش)، اعتقاد به بازی جوانمردانه و میل‌نداشتن به جاه‌طلبی ورزشی از طریق تخریب دیگران، عامل سلامت اخلاقی را تبیین می‌کنند. امروزه در ورزش ایران، به‌دلیل گرایش زیاد جوانان به ورزش قهرمانی برای کسب شهرت و محبوبیت، دوپینگ خطری است که سلامت اخلاقی ورزشکاران و جامعه ورزش را تهدید می‌کند. محرومیت چند ورزشکار ملی گویای این واقعیت تلخ در ورزش ایران است. خسروی (۱۳۹۳) و میریوسفی (۱۳۹۴) اعتقاد به بازی جوانمردانه، اطاعت از تمامی قوانین ورزشی و مسابقه‌ها، اخلاقیات، درست‌کاری و مسئولیت‌پذیری، پرهیز از مصرف مواد نپروزا (دوپینگ در ورزش) و پرهیز از زدوبندهای غیراخلاقی یا تبانی در ورزش را برای این عامل معرفی کرده‌اند که با یافته‌های پژوهش حاضر هم‌خوانی دارند. افزون‌براین، طبق یافته تاج‌بخش (۱۳۹۳)، در دین مبین اسلام با تکیه بر اصولی مانند ابزاربودن ورزش (نه هدف‌بودن آن)، حرمت تقلب‌نکردن، لزوم صداقت و راست‌گویی، رعایت عدالت و انصاف، لزوم حفظ حرمت و آبروی افراد و همچنین، پرهیز از فریب‌کاری و دوپینگ نهی شده است که آن‌ها را در کسب سلامت اخلاقی مؤثر می‌داند. این نتیجه با یافته پژوهش حاضر همسویی دارد. از راه‌های دیگری که ممکن است به توسعه سلامت اخلاقی و به‌تبع آن، به توسعه فرهنگی در ورزش به‌ویژه ورزش قهرمانی کمک کند، توجه به توسعه اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های ورزشی است؛ زیرا، امروزه سازمان‌های ورزشی خطر توسعه بی‌اخلاقی در ورزش را کاملاً درک می‌کنند و با جدیت، از طریق تبلیغات گسترده درخصوص بازی جوانمردانه، مبارزه با اعمال غیراخلاقی مانند دوپینگ و رفتارهای نژادپرستانه سعی در جلوگیری از آن دارند. در این رابطه، سلیمی (۱۳۹۶) در پژوهش خود از راه‌های

کسب سلامت اخلاقی در ورزش را توسعه اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های ورزشی می‌داند و برای تحقق این امر تدوین منشور و مرام‌نامه اخلاقی و کدهای اخلاقی کتبی، بهره‌گیری از مدیران متخصص، مجرب و اخلاق‌محور و ارتقای ظرفیت اعتقادی کارکنان و مدیران نسبت به رعایت مسائل اخلاقی را پیشنهاد کرده است؛ بنابراین، می‌توان گفت که اخلاق ورزشی هنجاری فرهنگی است که به انجام کار مناسب و درست در ورزش، ارزش معنوی مثبت می‌دهد؛ از این‌رو، اخلاق ورزشی با رویکرد اسلامی، ضمن ارتقای کارایی و اثربخشی ورزشکاران می‌تواند سبب تقویت تعهد مستمر، عاطفی و هنجاری در ورزش شود (رمضانی‌نژاد و همکاران، ۱۳۸۹، ۱۰۷).

عامل عزتمندی عامل دیگر مؤلفه هویت دینی - ملی بود که گویه‌های کسب سهمیه و مدال در رویدادهای ورزشی بین‌المللی، مذمت روحیه خودمطلق‌بینی در بین ورزشکاران، توجه به ارزشمندی و عزت‌نفس ورزشکاران، روحیه خودباوری ملی و فقدان خودباختگی به فرهنگ ورزشی غرب در جامعه ورزش، برخورد اصولی و قانونمند با موقعیت‌ها و چالش‌های متضاد با فرهنگ دینی - ملی، موفقیت تیم‌های ملی در تمامی مسابقه‌های بین‌المللی و اولویت منافع ملی (عمومی) بر منافع فردی، خانوادگی و قومی، آن را تبیین می‌کنند. از آفت‌های جوامع مستقل مانند جامعه ایران، گرایش به غرب و غرب‌زدگی است که در سالیان متمادی به شکل‌های مختلف بروز کرده است. در برخی رشته‌های ورزشی نیز این گرایش وجود دارد؛ البته در رشته‌هایی مانند کشتی که ورزش ملی و سنتی ایران است، می‌توان فقدان خودباختگی به فرهنگ غرب را با آدابی مشاهده کرد که ورزشکاران به‌جا می‌آورند. در رشته‌های دیگر نیز رویاروندن ورزشکاران ایران با ورزشکاران کشور غاصب اسرائیل، دست‌ن دادن بانوان ورزشکار با نامحرمان، بوسیدن پرچم مقدس جمهوری اسلامی و زدن دور افتخار با آن و غیره، از نشانه‌های داشتن روحیه خودباوری و غرور ملی هستند که مایه عزتمندی و نفی ارزش‌های غربی هستند. همچنین، بالا رفتن از سکو و کسب مدال توسط ورزشکاران ایرانی، اهتزاز پرچم و نواختن سرود مقدس جمهوری اسلامی ایران در میادین بین‌المللی مانند مسابقات جهانی و المپیک، باعث غرور و عزت هر ایرانی می‌شوند. یافته این پژوهش نیز این اصل را معرفی کرده است که با نتایج مطالعات جین موهیو^۱ (۲۰۰۸)، وان چیو^۲ (۲۰۱۴) و میریوسفی (۱۳۹۴) هم‌خوانی دارد که روحیه خودباوری ملی و فقدان خودباختگی به فرهنگ ورزشی غرب در جامعه ورزش، هویت و تعلق ملی و کسب سهمیه و مدال در رویدادهای ورزشی بین‌المللی را از عوامل مؤثر در عزتمندی می‌دانند. در سیاست‌های فرهنگی چین (۲۰۱۳) نیز به کسب هویت ملی و

-
1. Moo Heo
  2. Von Scheve

افزایش غرور ملی از طریق کسب میزبانی و موفقیت در ورزش قهرمانی اشاره شده است که با یافته مطالعات حاضر همسو است.

میل به پیشرفت، آخرین عامل از مؤلفه هویت دینی- ملی بود که گویه‌های حفظ و ارتقای جایگاه تیم‌های ملی در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی، ترویج و توسعه ورزش‌های اصیل و ریشه‌دار ملی، افزایش تعداد جمعیت ورزشی قهرمانی، ارتقای توانمندی‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ورزش، ترویج ورزش‌های بومی ایران در منطقه، آسیا و جهان، میزبانی و برگزاری رویدادهای مهم ورزشی در کشور، ترویج و توسعه ورزش در مساجد و پایگاه‌های مذهبی، تلاش در جهت ارتقای جایگاه ورزش در جامعه با استفاده از وسایل ارتباط جمعی، معرفی مفاخر و پهلوانان ورزش ایران به جامعه (ملی و بین‌المللی) و توانمندسازی روانی- جسمانی ورزشکاران، آن را تبیین می‌کنند. پژوهشی که نتایج آن به‌طور مستقیم با یافته حاضر همسو باشد، کمتر در دسترس بود؛ زیرا، بیشتر، میل (انگیزه) پیشرفت در اقتصاد و آموزش (پیشرفت تحصیلی) بررسی شده است که می‌توان به‌عنوان نمونه به پژوهش‌های تمنایی فر و گندمی (۱۳۹۰) و لطفی عظیمی، عباسی، محمدیان، جمالی و رضوانی فر (۱۳۹۵) اشاره کرد. در برخی از مطالعات مانند پژوهش‌های اندام، آقایی، عنبریان و پارساجو (۱۳۹۵)، کشاورز، فراهانی، موسوی جهرمی و فرضیانی (۱۳۹۵) و کاماچو^۱ (۲۰۱۲) به مؤلفه‌هایی مانند کسب افتخار ملی، اقبال عمومی به ورزش قهرمانی، افزایش میزان پذیرش میزبانی رویدادهای ورزش قهرمانی، تلاش برای تغییر نگرش مردم نسبت به ورزش قهرمانی، تقویت برنامه‌های توسعه ورزش سطوح پایه در فدراسیون‌های ورزشی، تدوین و اجرای نظام جامع جذب و بهسازی نیروی انسانی متخصص در عرصه‌های مختلف ورزش قهرمانی، فضای مجازی و فناوری‌های ارتباطی جدید، عضویت در شبکه‌های اجتماعی اشاره شده است که می‌توان گفت با نتیجه حاضر هم‌خوانی دارند. میل به پیشرفت در ورزش موجب گذر ورزشکاران از موانع، تلاش برای دستیابی به برتری و حفظ معیارهای سطح بالای ورزشی می‌شود که پیامد آن ارتقای جایگاه ورزش، حفظ و ارتقای جایگاه تیم‌های ملی، افزایش تعداد جمعیت ورزش قهرمانی، وظیفه‌شناسی، برخورداری از عزت‌نفس و غیره هستند که می‌توانند زیربنای هویتی (فردی، جمعی و غیره) ورزشکاران را پایه‌گذاری کنند و در ارتقای عوامل فرهنگی ورزش یا به‌عبارتی، توسعه فرهنگی در ورزش به‌ویژه ورزش قهرمانی مؤثر واقع شوند.

References

1. Abdi, A., & Goodarzi, M. (2014). Cultural developments in Iran. Tehran: Publication Revash. (Persian).
2. Afrasiabi, H., & Khoobyari, F. (2015). Student identity and its related factors among students in Yazd Universities. *Research and Planning in Higher and Education*, 21(4), 1-19. (Persian).

---

1. Camacho

3. Ahmadzadeh, A., Mosavi, S. J., & Dosti, M. (2014). Identifying of cultural challenges and opportunities of sport in Mazandaran province. *Contemporary Studies on Sport Management*, 4(7), 15-29. (Persian).
4. Akbari, H., & Ayouzi, M. R. (2013). Reviewing the status and dimensions of the national, social sciences, 1, 33-59. (Persian).
5. Andam, R., Aghaee, A. A., Anbarian, M., & Parsajoo, A. (2016). Strategic analysis of women's championship sports of Hamedan province with SWOT Technique. *Contemporary Studies on Sport Management*, 6(12), 1-16. (Persian).
6. Camacho, M. (2012). Self and identity: Raising undergraduate students awareness on their. *Social and Behavioral Sciences*, 1, 178-81.
7. China statistical yearbook. (2013). 22 culture & sport
8. Dehshiri, M R. (2014). The place of cultural synergy in social development of the country. *Iranian Social Development Studies*, 6(2), 25-44. (Persian).
9. Donnelly, P. (2011). From war without weapons to sport for development and peace: The janus-face of sport. *SAIS Review*, 31, 65-76.
10. Ebrahimi, G. A., Janalizzadeh, H., & Bulagh, M. (2017). Sociological study of the impact of cultural capital on students' religious life style (case study of Mazandaran University students). *Sociology of Social Institutions*, 4(10), 113-38. (Persian).
11. Enayat, H. (2006). Six speeches on religion and society. Tehran: Islamic Culture Publishing Office. (Persian).
12. Ghasemi, H., & Kashkar, S. (2015). Social and cultural basis of sport (3rd ed.). Tehran: Bamdadketab. (Persian).
13. Kalantari, A., Azizi, J., & Zahedani, Z. (2009). Huviyat-e dini va javanan (nemuneh-ye amari: javanan-e sahr-e shiraz). *Iranian Cultural Research*, 2(6), 125-41. (Persian).
14. Keshavarz, L., Farahani, A., Moosavi Jahromi, Y., & Faraziani, F. (2016). A model of attracting factors of private sector investment in Iran's championship sport. *Sport Development and Management*, 5(2), 196-211. (Persian).
15. Khosravi, M. (2014). Relationship between religious identity and sport ethics in elite students. (Unpublished master's thesis). Kerman University of Medical Sciences, Kerman. (Persian).
16. Lotfi Azimi, A., Abbasi, M., Mahmoudian, H., Jamali, A., & Razvanifar, Sh. (2017). Relationship between achievement-motive, innovation, ambiguity tolerance, self-efficacy, self-esteem, and self-actualization and entrepreneurial orientation University's students. *Innovation and Entrepreneurship*, 5(9), 138-48. (Persian).
17. Malakoutian, M. (2009). Sport and politics. *Politics Quarterly: Faculty of Law and Political Science*, 39(2), 301-16. (Persian).
18. Maleki, H., Hashemian, F., & Aghamohammadi, A. (2015). Cultural development strategies from the viewpoint of Imam Ali dimensions and components. *Socio-Cultural Development Studies*, 4(2), 9-34. (Persian).
19. McGarry, K. (2010). Sport in transition: Emerging trends on cultural change in the anthropology of sport. In *Reviews in Anthropology*, 39, 151-72.

20. Miryousefi, S. J. (2015). Designing cultural development model in championship Sport. (Doctoral dissertation). Guilan University, Guilan. (Persian).
21. Moo Heo, J., & Norris, K. (2008). An investigation of relationship among sport motivation, and quality of life of the fans attending professional sport. *Sport Marketing Quarterly*, 3, 4-56.
22. Rabani, A., & Rastegar, Y. (2013). An analysis of national identity and its sextet dimensions in Isfahan city. *Applied Sociology*, 24(2), 1-20. (Persian).
23. Ramezanejad, R., Rahmani Nia, F., & Boroumand Dulak, M. R. (2010). Investigating the incidence of aggressive behaviors of Pegah soccer players in the professional soccer league of Iran. *Sport Management*, 1(1), 101-17. (Persian).
24. Salahi Amiri, S. R. (2013). Concepts and cultural theories (5th ed). Tehran: Qoqnoos Publishing Group. (Persian).
25. Salami, M. (2017). Providing professional ethics development model for sport organizations. *Ethics in Science and Technology*, 12(1), 2-13. (Persian).
26. Salimi, M., Soltan.Hosseini M., & Mosavi, Z. (2013). The identification and priority processing of the effective criteria and sub criteria on professional ethics development in sport. *Cultural Studies in Sport*, 1, 1-22. (Persian).
27. Taj Bakhsh, A. (2014). The model for improving the level of fitness ethics in the Islamic Revolution. *Research Quarterly in Islamic Ethics*, 7(25), 45-68. (Persian).
28. Tamannaifar M. R., & Gandomi Z. (2011). Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students. *Education Strategies in Medical Sciences*, 4(1), 15-9. (Persian).
29. Von Scheve, C., Beyer, M., Ismer, S., Kozłowska, M., & Morawetz, C. (2014). Emotional entrainment, national symbols, and identification: A naturalistic study around the men's football world Cup. *Current Sociology*, 62(1), 3-23.

استناد به مقاله

میریوسفی، سیدجلیل، و سلاجقه، مریم. (۱۳۹۷). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل هویت دینی- ملی مؤثر در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی از دیدگاه ورزشکاران. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۰ (۵۱)، ۴۰-۱۲۱. شناسه دیجیتال: 10.22089/smrj.2018.5722.2148

Miryousefi. S.J., & Salajeghe. M. (2018). Identification and Prioritization of National-Religious Identity Factors Affecting Cultural Development of athletic Sport from Athletes Point of View. *Sport Management Studies*. 10(51): 121-40. (Persian).
Doi: 10.22089/smrj.2018.5722.2148

**Identification and Prioritization of National-Religious
Identity Factors Affecting Cultural Development of athletic
Sport from Athletes Point of View**

S. J. Miryousefi¹, M. Salajeghe²

1. Assistant Professor of Sport Management, University of Vali-Asr Rafsanjan*
2. M.Sc. in Sport Management, Islamic Azad University, Kerman Branch

Received: 2018/04/24

Accepted: 2018/08/18

Abstract

This study aimed at identifying and analyzing national-religious identity factors in the Cultural Development of athletic Sport regarding athletes in Kerman province. A purposeful sample of 205 athlete champions of Kerman province were selected in 2016. Structural equation modeling, exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis of first and second order were used. The results indicated that five factors related to national-religious are popularity, moral health, honor, desire for progress, and religious culture and values. Meanwhile, items of no proud and selfishness after success, preservation and promotion of national teams ranking in international ranks, observance of professional ethics in sports, Wining position and medals in international sporting events, attention to religious issues and beliefs in macro and micro sports planning were prioritized in factors of Popularity, desire for progress, moral health, honor, and religious culture and values, respectively. Based on the findings, national-religious identity should be considered as an important component of cultural development in the athletic championship. Furthermore, observance of social norms to prevent violence and misconduct in sport can play an important role in cultural development in athletic championship.

Keywords: Athletic Championship, Development, Cultural Development, National- Religious Identity

---